

Sygn. akt I ACa 481/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Sędziowie:	SSA Marta Sawicka SSA Maria Iwankiewicz
Protokolant:	sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa E. H. (1)

przeciwko L. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 18 marca 2014 r., sygn. akt I C 881/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA M. Iwankiewicz SSA A. Sołtyka SSA M. Sawicka

Sygn. akt: I ACa 481/14

UZASADNIENIE

Powód E. H. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanej L. W. kwoty 130.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 7 kwietnia 2012 r. oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że pozwana jest jej siostrą i obie są spadkobierczyniami E. M.. Po jego śmierci zostało przeprowadzone postępowanie spadkowe, tj. postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku i postępowanie o dział spadku. W toku tego ostatniego postępowania pozwana, będąca z zawodu radcą prawnym, występowała w sprawie w swoim imieniu oraz reprezentowała swoją siostrę - powódkę w niniejszej sprawie.

W dniu 16 kwietnia 2009 r., na rozprawie w postępowaniu działowym II Ns 555/09 została zawarta ugoda w przedmiocie działu spadku, polegająca na tym, że udziały w stanowiącej przedmiot działu nieruchomości, położonej w S., przy ul. (...) (we współużytkowaniu wieczystym gruntu i współwłasności budynku) zostały przeniesione na pozwaną. Jednocześnie pozwana w niniejszym postępowaniu (L. W.) oświadczyła na rozprawie działowej, że dokonała spłaty wartości udziału powódce (E. H. (1)). Oświadczenie pozwanej nie było i nie jest prawdziwe. Pozwana nigdy nie zapłaciła powódce żadnej kwoty z tytułu jej udziału spadkowego po ojcu. Powódka nigdy nie zrzekała się prawa otrzymania spłaty z majątku spadkowego odziedziczony po ojcu. Powódka wezwała pozwaną do zapłaty przysługującej jej kwoty, telefonicznie i mailowo, jednak bezskutecznie.

Pozwana L. W. wniosła o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut przedawnienia. Pozwana ponadto zarzuciła powódce brak wskazania podstawy prawnej, podkreślając jednocześnie, że sprawa o dział spadku została prawomocnie zakończona, a jeśli przyjąć, że powództwo zostało wytoczone z powodu nieprawidłowego wykonania zlecenia, to również roszczenie to uległo przedawnieniu. Zdaniem strony pozwanej, nie jest to także sprawa o zachówek, bowiem nie było dziedziczenia testamentowego.

Wyrokiem z dnia 18 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanej L. W. na rzecz powódki E. H. (1) kwotę 130.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 7 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 6.500 złotych tytułem kosztów sądowych i kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka E. H. (1) i pozwana L. W. są siostrami. Powódka w 1982 r., wyjechała wraz z rodziną do Holandii i od 1987 r., rodzinę w Polsce odwiedzała raz do roku.

W dniu 5 maja 2007 r., (...) udzieliła L. W. pełnomocnictwa, do dokonywania wszelkich czynności sądowych i pozasądowych, a w szczególności do: występowania przed wszystkimi władzami, urzędami, bankami, instytucjami, organami administracji rządowej i samorządowej oraz do składania wszelkich oświadczeń i wniosków, a także do reprezentowania jej przed sądami w charakterze strony, wnioskodawcy, uczestnika postępowania z prawem do zawierania ugody i odbioru należności.

Postanowieniem z 7 listopada 2007 r., w sprawie o sygn. akt III Ns 2634/07, Sąd Rejonowy w Szczecinie stwierdził, iż spadek po E. M. zmarłym w dniu (...) r., w S., ostatnio zamieszkałym w S., przy ul. (...), na podstawie ustawy nabyli wprost:

- córka L. W. córka E. i K. w 1/3 części,
- córka E. H. (1) córka E. i K. w 1/3 części,
- wnuczka D. M. (1) córka M. i D. w 1/6 części,
- wnuczka L. M. córka M. i D. w 1/6 części.

W dniu 16 kwietnia 2009 r., została zawarta ugoda sądowa przed Sądem Rejonowym – Prawobrzeże i Zachód w S., w sprawie o sygn. akt III Ns 555/09, z wniosku L. W. przy udziale E. H. (1), D. M. (2), L. M., D. M. (1) o dział spadku.

Na podstawie tej ugody strony zgodnie oświadczyły, iż są współwłaścicielami nieruchomości, położonej w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadził księgę wieczystą o numerze (...), przy czym L. W. przysługuje udział 16/48, E. H. (1) przysługuje udział 16/48, D. M. (2) przysługuje udział 2/48, L. M. (1) przysługuje udział 7/48 i D. M. (1) przysługuje udział 7/48.

Strony zgodnie oświadczyły, iż znoszą współwłasność nieruchomości określonej w pkt 1, w ten sposób, że E. H. (1), D. M. (2), L. M. oraz D. M. (1) przenoszą na rzecz L. W. własność przysługujących im udziałów w tej nieruchomości,

czyniąc ją tym samym jedynym jej właścicielem. L. W. oświadczyła, iż dokonała spłaty wartości udziału E. H. (1). Tytułem spłaty wartości udziałów L. W. zobowiązała się zapłacić na rzecz: D. M. (1) kwotę 56.875 złotych, płatną w następujących ratach: pierwsza rata w kwocie 13.125 zł, płatna w terminie do dnia 30 kwietnia 2009 r., pięć kolejnych rat w kwotach po 8.750 zł, płatnych w następujących terminach: druga rata do dnia 31 lipca 2009 r., trzecia rata do dnia 30 września 2009 r., czwarta rata do dnia 30 listopada 2009 r., piąta rata do dnia 31 stycznia 2010 r. i szósta rata do dnia 31 marca 2010 r.; L. M. (1) kwotę 56.875 złotych, płatną w następujących ratach: pierwsza rata w kwocie 13.125 zł, płatna w terminie do dnia 30 kwietnia 2009 r., pięć kolejnych rat w kwotach po 8.750 zł, płatnych w następujących terminach: druga rata do dnia 31 lipca 2009 r., trzecia rata do dnia 30 września 2009 r., czwarta rata do dnia 30 listopada 2009 r., piąta rata do dnia 31 stycznia 2010 r. i szósta rata do dnia 31 marca 2010 r.; D. M. (2) kwotę 16.250 zł, płatną w następujących ratach: pierwszą rata w kwocie 3.750 zł, płatna w terminie do dnia 30 kwietnia 2009 r., pięć kolejnych rat w kwotach po 2.500 zł, płatnych w następujących terminach: druga rata do dnia 31 lipca 2009 r., trzecia rata do dnia 30 września 2009 r., czwarta rata do dnia 30 listopada 2009 r., piąta rata do dnia 31 stycznia 2010 r. i szósta rata do dnia 31 marca 2010 r., wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

Strony zgodnie oświadczyły, iż niniejsza ugoda wyczerpuje wszelkie ich roszczenia związane ze zniesieniem współwłasności i działem spadku, objętych tym postępowaniem.

Pozwana nie spłaciła powódce wartości jej udziału w spadku po ich ojcu.

W dniu 19 października 2010 r., powódka E. H. (1) wysłała do pozwanej L. W. wiadomość e-mail, w której zażądała od L. W. zapłaty wartości jej udziału w spadku do dnia 1 lutego 2011 r. W odpowiedzi na powyższą wiadomość e – mail pozwana L. W. poinformowała powódkę, że nie jest w stanie zebrać takiej kwoty w terminie do lutego 2011 r., i jest przez to zmuszona niezwłocznie wystawić dom na sprzedaż. W dniu 12 listopada 2010 r., powódka E. H. (1) wysłała do pozwanej L. W. wiadomość e-mail, w której chciała poznać sytuację związaną ze sprzedażą domu. L. W. w dniu 22 listopada 2010 r., wysłała E. H. (1) wiadomość za pośrednictwem poczty internetowej, w której poinformowała ją o braku klientów zainteresowanych kupnem domu położonym przy ul. (...). W dniu 6 lutego 2011 r., powódka E. H. (1) wysłała do pozwanej L. W. wiadomość e-mail, w której zażądała od L. W. wykonania zobowiązania. L. W. 9 lutego 2011 r., wysłała E. H. (1) wiadomość za pośrednictwem poczty internetowej, w której poinformowała ją o wystawieniu na sprzedaż domu położonego przy ul. (...), z uwagi na nagłą i niespodziewaną zmianę decyzji powódki, co do niezwłocznej spłaty jej udziału, mimo że umawiały się inaczej, to jest spłaty w momencie dysponowania przez pozwaną pieniędzmi. Pozwana podkreślała przy tym brak możliwości spłaty powódki oraz zastój na rynku nieruchomości. Jednocześnie pozwana poinformowała o możliwości rozliczenia się z powódką po sprzedaży tego domu. W odpowiedzi na powyższą wiadomość e – mail powódka wyznaczyła pozwanej termin do 1 maja 2011 r., w celu spłaty udziału w spadku. W dniu 12 lipca 2011 r., powódka E. H. (1) zarzuciła pozwanej L. W. wykorzystanie udzielonego pełnomocnictwa do swoich własnych interesów oraz kłamstwo w sprawie spłaty udziału wartości jej udziału w spadku.

W piśmie z 5 marca 2012 r., powódka E. H. (1), wezwała pozwaną L. W. do zapłaty kwoty 130.000 złotych, w terminie 10 dni od otrzymania wezwania, uzasadniając to brakiem rozliczenia z tytułu działu spadku w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, z dnia 16 kwietnia 2009 r. Pozwana odebrała powyższe wezwanie w dniu 27 marca 2012 r.

Po dokonaniu takich ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo należało uwzględnić w całości.

Sąd wskazał, że w ramach podstawy faktycznej powództwa, powódka wskazywała uszczerbek w swoim majątku, zamykający się kwotą 130.000 złotych, spowodowany działaniem pozwanej, polegającym na złożeniu nieprawdziwego oświadczenia w ugodzie sądowej, w imieniu powódki. Sąd podał, że powódka nie wskazała konkretnej podstawy prawnej swojego żądania, ale z treści twierdzeń powódki wynikało, że powódka domaga się odszkodowania od pozwanej za szkodę, którą w związku z działaniami pozwanej poniosła.

Sąd przytoczył treść art. 415 k.c. i wskazał, że za szkodę odpowiada osoba, której zawinione zachowanie się (działanie lub zaniechanie), jest źródłem powstania szkody.

Podniósł Sąd, że powódka podnosiła, że pozwana w niniejszym postępowaniu (L. W.) oświadczyła na rozprawie w sprawie o dział spadku po E. M., że dokonała spłaty wartości udziału powódki (E. H. (1)). Oświadczenie pozwanej nie było i nie jest prawdziwe, gdyż pozwana nigdy nie zapłaciła powódce żadnej kwoty z tytułu jej udziału w spadku po ojcu. Podkreślił Sąd, że powódka nigdy nie zrzekała się prawa do otrzymania spłaty z majątku spadkowego, odziedziczonego po ojcu, wezwala pozwaną do zapłaty przysługującej jej kwoty, telefonicznie i mailowo, jednak bezskutecznie, była za to przez nią zwodzona, a to, że nie ma pieniędzy, a to, że rozliczy się, jak sprzeda nieruchomość itd. Powódka zawezwała także pozwaną do próby ugodowej, jednak i to okazało się bezskuteczne.

Pozwana zarzucała, że strony uzgodniły między sobą, że powódka rezygnuje ze spadku po ojcu, na rzecz pozwanej, w szczególności z tego powodu, że pozwana była zobowiązana "spłacić" dzieci brata. W związku z tym, pozwana nigdy nie była zobowiązana i nie jest nadal do spłaty udziału spadkowego. Pozwana podniosła, że gdyby strony nie poczyniły takich uzgodnień, nigdy nie zgodziłyby się zawrzeć ugody w postępowaniu działowym, na takich warunkach, na jakich ją zawarła. Jednocześnie pozwana przyznała, że złożyła nieprawdziwe oświadczenie o spłacie udziału spadkowego powódki.

Podkreślił Sąd Okręgowy, że w procesie każda ze stron jest zobowiązana przedstawić sądowi wszystkie okoliczności sprawy, a na dodatek wykazać prawdziwość tych twierdzeń za pomocą dowodów. Przywołał Sąd art. 6 k.c., art. 3 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c.

Wskazując na powyższe uznał Sąd I instancji, że powódka sprostowała obowiązkowi wykazania przedstawionego przez siebie stanu rzeczy, a przede wszystkim wykazała, że w toku postępowania o dział spadku, pozwana była jej pełnomocnikiem procesowym i działała w jej imieniu. W toku tego postępowania, pozwana złożyła w imieniu powódki oświadczenie, że otrzymała od pozwanej spłatę z tytułu udziału powódki w spadku po ojcu. Powódka wykazała też, że oświadczenie to było nieprawdziwe. Powódka wykazała zatem, że złożenie oświadczenia przez pozwaną spowodowało po stronie powódki stratę odpowiadającą 1/3 wartości wchodzącej w skład spadku nieruchomości, tj. 130.000 złotych.

Sąd równocześnie stwierdził, że pozwana przyznała, że powódka, mimo oświadczenia, zawartego w ugodzie, faktycznie nie otrzymała żadnej kwoty pieniędzy, z tytułu udziału w spadku po ojcu stron, zarzucała jednak, że strony uzgodniły, że powódka swój udział w spadku po ojcu przekaże w całości na rzecz pozwanej i nie będzie domagała się z tego tytułu żadnej spłaty. W ocenie sądu meriti pozwana nie udźwignęła ciężaru dowiedzenia tych twierdzeń. Nie wskazała żadnego dowodu na temat ustaleń stron, co do rezygnacji przez powódkę z udziału w spadku po ojcu. Żaden z dowodów osobowych, które pozwana wskazywała nie dotyczył tej kwestii.

Podkreślił Sąd I instancji, że z treści złożonych w sprawie wydruków wiadomości mailowych wynikało, że strony porozumiewały się na temat spłaty przez powódkę udziału pozwanej w spadku po ojcu. Przede wszystkim wynikało z nich, że powódka kilkakrotnie zwracała się do pozwanej o podanie, kiedy zapłaci jej pieniądze i informowała, że już dostatecznie długo czeka. Natomiast pozwana informowała powódkę, że zapłaci jej pieniądze po sprzedaży domu. Do dnia orzekania sprzedaż domu nie nastąpiła. Podkreślił także Sąd, że z treści wiadomości nie wynikało, że strony negocjują w przedmiocie, czy to zasadności spłaty, czy też warunków tej spłaty. Wynikło z nich to, że powódka oczekuje konkretnej sumy pieniężnej, a pozwana jest świadoma obowiązku zapłaty powódce konkretnej kwoty, jednakże informuje ją, że w danej chwili nie dysponuje określoną kwotą i przekaże pieniądze po sprzedaży domu, którego została właścicielem. Wskazał Sąd, że korespondencja stron odbywała się już po zawarciu ugody w sprawie II Ns 555/09. W związku z tym, na podstawie jej treści trudno było przyjąć, że strony zawarły inne uzgodnienia, niż przedstawione przez powódkę, skoro treść wiadomości jest jednoznaczna.

Sąd wskazał, że pozwana nie zaprzeczyła prawdziwości twierdzeń zawartych w wydrukach wiadomości mailowych, przedstawionych przez powódkę. Przyznała ich prawdziwość. Jednakże twierdziła, że poza przedstawionymi, do akt sprawy, strony przekazywały sobie inne jeszcze wiadomości, gdyż korespondencja stron była bogatsza. Podkreślił jednakże Sąd, że pozwana nie wskazała ich treści, nie przedstawiła wydruków tych wiadomości.

W ocenie Sądu nie przedstawienie wiadomości odniosło ten skutek, że sąd przyjął, że jedynymi wiadomościami przekazywanymi przez strony wzajemnie, na temat spłaty powódki przez pozwaną, są wiadomości złożone w formie wydruków do akt sprawy. Innych wiadomości, a w szczególności o innej treści nigdy nie było. Zauważył Sąd, że korespondencja na ten temat toczyła się między stronami na przełomie 2010 i 2011 r. Okoliczności te korespondują z dokumentami zgromadzonymi w aktach sprawy. Zawarte w wiadomościach ponaglenia powódki skierowane do pozwanej i informacje, że powódka już dostatecznie długo oczekuje na pieniądze, korespondują z pozostałymi dowodami i dowodzą, że powódka nigdy nie zrzekła się swego udziału w spadku po ojcu na rzecz powódki.

Z uwagi na powyższe Sąd I instancji uznał, że powódka wykazała, że działanie pozwanej godziło bezpośrednio w powódkę. Pozwana składając oświadczenie o spłacie powódki była w pełni świadoma narażenia powódki na szkodę w postaci utraty przez powódkę należnej kwoty spłaty. Zdaniem sądu, działaniu pozwanej można przypisać, co najmniej niedbalstwo. Jednakże również taki stopień winy powoduje konieczność wyrównania szkody powódce. W ocenie Sądu działanie pozwanej było również bezprawne w rozumieniu art. 415 k.c. Takie działanie naruszyło bowiem przepis art. 355 § 1 k.c., a nadto jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Podkreślił Sąd, że od pozwanej, jako pełnomocnika procesowego, powódka mogła wymagać podejmowania w jej imieniu takich działań, jakie pozwana podejmowałaby w imieniu własnym. Tym bardziej, że pozwana trudni się reprezentowaniem stron procesowych przed sądem i jest zawodowym pełnomocnikiem. Wskazał Sąd, że w dniu 5 maja 2007 r., powódka udzieliła pozwanej pełnomocnictwa do dokonywania wszelkich czynności sądowych i pozasądowych, a w szczególności do: występowania przed wszystkimi władzami, urzędami, bankami, instytucjami, organami administracji rządowej i samorządowej oraz do składania wszelkich oświadczeń i wniosków, a także do reprezentowania jej przed sądami w charakterze strony, wnioskodawcy, uczestnika postępowania z prawem do zawierania ugody i odbioru należności. Dodatkowo zatem, powódka powierzając pozwanej „swoje sprawy” czyniła to w zaufaniu do profesjonalisty. Podniósł też Sąd, że pomiędzy stronami istnieje więź rodzinna, strony są bowiem siostrami. W tej sytuacji pozwana winna działać z jeszcze większą starannością, wynikającą ze zobowiązań moralnych wobec siostry. Tymczasem pozwana wbrew tym wszystkim regułom i zasadom, działała na niekorzyść powódki i to wbrew jej woli.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, podniesionego przez stronę pozwaną stwierdził Sąd Okręgowy, że biorąc pod uwagę treść art. 118 k.c., termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a zatem roszczenie powódki z tytułu odszkodowania nie przedawniło się.

Odnosząc się do wysokości żądania powódki, sąd wziął pod uwagę fakt, że na zlecenie pozwanej, jako wnioskodawcy w sprawie o działu spadku, został sporządzony operat szacunkowy, określający wartość rynkowej nieruchomości budynkowej, położonej w S., przy ul. (...), z którego wynika, że wartość tej nieruchomości wynosi 342.000 złotych. Pozwana przedstawiła ten operat, przy wniosku, we wniosku zaś podała, że podejmowała próby ugodowego działu spadku, poza sądem, proponując spłatę pozostałym współwłaścicielom, według wartości wskazanej w operacie, przy uwzględnieniu ich udziałów w spadku. Podkreślił jednak Sąd, że z treści ugody, zawartej w sprawie II Ns 555/09, Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeżne i Zachód w S., z 16 kwietnia 2009 r., wynika, że ostatecznie pozwana dokonała spłaty 1/3 udziału w odziedziczonej nieruchomości, położonej w S., przy ul. (...), w kwocie 130.000 złotych (suma udziałów D. M. (2), L. M. i D. M. (1) wynosi 1/3). W związku z tym w ocenie Sądu Okręgowego udział powódki, której przysługiwał w chwili ugody udział w wysokości 1/3, przedstawia taką samą wartość. Podkreślił Sąd także, że gdyby pozwana nie złożyła nieprawdziwego oświadczenia, taką samą kwotę musiałaby zapłacić powódce. Wskazano, że w postępowaniu o dział spadku, przyznając składnik majątku spadkowego jednemu z współwłaścicieli, sąd wynagradza pozostałych, proporcjonalnie do posiadanych przez nich udziałów. W związku z tym, skoro w tej sprawie, za udział w wysokości 1/3 pozwana zapłaciła 130.000 złotych, również udział powódki, wynoszący 1/3, powinien w takiej kwocie zostać wynagrodzony. Gdyby pozwana nie złożyła nieprawdziwego oświadczenia udział powódki, zostałaby wyceniony na taką kwotę.

W związku z tym, sąd uznał, że powódka wykazała w niniejszej sprawie wysokość poniesionej szkody. Nie miało dla sprawy znaczenia, że pozwana twierdziła, iż nie zawarłaby ugody na taką kwotę, gdyby „musiała spłacić jeszcze powódkę”. Pozwana nie wykazała bowiem, że powódka zgodziła się na zrzeczenie się udziału w spadku.

W ocenie Sądu bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy były zarówno okoliczności dotyczące określenia co do tego, czy powódka otrzymała jakiegokolwiek darowizny od swoich rodziców, czy też ustalenia na temat opieki nad rodzicami. Te okoliczności mogłyby mieć znaczenie, w sprawach stricte związanych ze spadkiem, w ustalaniu kwestii wydziedziczenia i skuteczności tego wydziedziczenia, ewentualnie przy ustalaniu wysokości należnego zachowku. W przedmiotowej sprawie decydujące znaczenie miało ustalenie, czy pozwana popełniła czyn niedozwolony w rozumieniu art. 415 k.c., a w przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy powódka w związku z tym zachowaniem pozwanej poniosła szkodę.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie odsetek sąd oparł o art. 455 w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c. Powódka zażądała odsetek od 7 kwietnia 2012 r. i w ocenie Sądu od tej daty należało zasądzić odsetki ustawowe, bowiem pozwana 27 marca 2012 r. otrzymała wezwanie do zapłaty powyższej kwoty, na podstawie którego miała w terminie 10 dni zapłacić tę kwotę, a czego nie uczyniła. Wobec tego roszczenie o odsetki ustawowe zasługiwało na uwzględnienie od 7 kwietnia 2012 r.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzone koszty to opłata sądowa od pozwu w kwocie 6.500 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości stawki minimalnej (3600 zł) wynikającej z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, o czym orzeczono w pkt II sentencji.

Z wyrokiem tym nie zgodziła się pozwana i zaskarżyła to orzeczenie w całości.

W apelacji sformułowała następujące zarzuty odnoszące się naruszenia prawa materialnego i procesowego :

- art. 379 pkt 5 w zw. z art. 217 k.p.c. i art. 227 k.p.c. tj. nieważności postępowania przez pozbawienie pozwanej możliwości udowodnienia swoich racji i obrony swoich praw wskutek zamknięcia rozprawy po wyartykułowaniu w ostatnim słowie i mowie końcowej przez pełnomocnika powódki roszczenia jako odszkodowanie, a nie jak w pozwie i wezwaniach do zapłaty oraz w pismach procesowych o spłatę udziału spadkowego po zmarłym ojcu E. M., bez umożliwienia pozwanej ustosunkowania się do tego nowego żądania i podjęcia obrony oraz naprowadzenia dowodów na swoją obronę,

- art. 217 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 278, art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 201 k.p.c. poprzez:

- niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, dokonanie oceny zebranego materiału dowodowego w sprawie w sposób wybiórczy, z pominięciem i niewyjaśnieniem wszystkich okoliczności i faktów mających znaczenie przy ocenie materiału dowodowego w niniejszej sprawie, oparcie wyroku na niepełnej i niewłaściwej ocenie materiału dowodowego z całkowitym pominięciem i nierozpatrzeniem podniesionych zarzutów przez stronę pozwaną, błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy oraz nieuzasadnione pominięcie i oddalenie zgłoszonych wniosków dowodowych pozwanej mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy z dokumentów, opinii biegłych i przesłuchania zgłoszonych świadków, przy błędnym przyjęciu, iż powódka sprostowała ciężarowi udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne, a w szczególności na wykazaniu zasadności przesłanek swojego powództwa w oparciu o art. 415 kc, czyli nieprzeprowadzeniu prawidłowego postępowania dowodowego i niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, z naruszeniem zasady kontrydiktoryjności i prawa do sprawiedliwego sądu,

- pominięcie dowodu w postaci pełnomocnictwa notarialnego z dnia 2 maja 2007r., rep, A nr (...) udzielonego przez powódkę pozwanej do m.in. reprezentowania jej przed Sądem Rejonowym w Szczecinie Wydział III Cywilny w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po E. M. oraz przed sądami wszelkich instancji w sprawach dotyczących

sądowego działu spadku i zanieśienia współwłasności lub do umownego działu spadku - w sposób i na warunkach według uznania pełnomocnika, w tym do przeniesienia jej udziału spadkowego na rzecz samego pełnomocnika na okoliczność działania pozwanej w ramach udzielonego pełnomocnictwa notarialnego z dnia (...) (...), rep.A nr (...) / a nie pełnomocnictwa procesowego z dnia 5.05.2007r., a znajdującego się w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Szczecinie pod sygn. III Ns 555/09 oraz zgłaszanego na rozprawie do protokołu i we wniosku dowodowym pozwanej z dnia 7 lutego 2014r., na okoliczność faktu udzielenia pozwanej przez powódkę takiego pełnomocnictwa notarialnego do reprezentowania jej w sprawie o dział spadku, zakresu tego pełnomocnictwa oraz na fakt jego sporządzenia oraz złożenia podpisu osobiście przez powódkę i autentyczności jej podpisu, udzielenia zgody przez powódkę na działanie pozwanej w sposób i na warunkach wg uznania pełnomocnika,

- pominięcie dowodu w postaci opinii biegłego sądowego z zakresu grafologii zgłoszonego przez pozwaną we wniosku dowodowym z dnia 7 lutego 2014r., na okoliczność potwierdzenia autentyczności podpisu złożonego przez powódkę na tym pełnomocnictwie notarialnym z dnia 2 maja 2007r., rep. A nr (...), jak też dowodu w postaci zbadania przez biegłego grafologa oryginału tego pełnomocnictwa z dnia 02.05.2007r rep. A numer (...), a znajdującego się w Kancelarii Notarialnej Notariusza G. G. przy ul. (...), (...) S.,

- pominięcie dowodu w postaci opinii biegłego sądowego z zakresu informatyki, zgłoszonego przez pozwaną we wniosku dowodowym z dnia 4 marca 2014r., na okoliczność kompletności i autentyczności treści wiadomości e-mailowych przedłożonych przez powódkę do akt sprawy, możliwości wprowadzenie zmiany w treści wiadomości e-mailowych w wersji przedłożonej przez powódkę, niezbędnych cech wiadomości e-mailowych świadczących o ich autentyczności,

ominięcia dowodu z przesłuchania wszystkich zgłaszanych we wnioskach dowodowych w toku całego postępowania przed Sądem Okręgowym przez pozwaną świadków, zarówno na każdej rozprawie do protokołu oraz w pismach z wnioskami dowodowymi z dnia 14.10.2013r., 04.03.2014r, w szczególności na okoliczność otrzymanych przez powódkę świadczeń rzeczowych i pieniężnych od rodziców stron i pozwanej, udzielonego przez powódkę pełnomocnictwa notarialnego pozwanej i poczynionych uzgodnień pomiędzy stronami odnośnie rozliczenia udziału powódki oraz zmiany tych uzgodnień przez powódkę, opieki sprawowanej przez pozwaną nad rodzicami stron, ponoszonych kosztów przez pozwaną i wydatków stanowiących długi spadkowe, pomocy udzielanej powódce przez pozwaną, treści korespondencji e-mailowej pomiędzy stronami, jak też błędnego przyjęcia, iż dowody w tym zakresie były nieistotne dla sprawy, a nadto spóźnione i spowodowałyby zwłokę w postępowaniu,

-pominięcie dowodu z dokumentu zgłoszonego przez pozwaną we wniosku z dnia 7 lutego 2014r. w postaci pisma pozwanej z dnia 18.10.2007r. do Archiwum Państwowego wysłanego w imieniu powódki na mocy pełnomocnictwa procesowego z dnia 5 maja 2007r., na okoliczność jego udzielenia przez powódkę na rzecz pozwanej jako radcy prawnego do celów ustalenia zarobków (RP 7) po mężu powódki Z. H. i postępowania przed ZUS dla uzyskania świadczenia rentowego, które zostało przyznane powódce w wyniku działania pozwanej w sprawie uzyskania świadczenia rentowego po jej mężu Z. H.,

-pominięcie dowodu zgłaszanego przez pozwaną na rozprawach do protokołu oraz we wniosku z dnia 14.10.2013r., z akt Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód w S. I Wydziału Cywilnego w sprawie pod sygn. akt I C 2878/09 w postaci opinii sporządzonej przez biegłego sądowego J. D. na okoliczność wyceny wartości-gruntu będącego w użytkowaniu wieczystym dla nieruchomości położonej w S. przy ul. (...) wg cen z 2009r.,

-błędnego przyjęcia, iż pozwana przed Sądem Rejonowym w Szczecinie III Wydziałem Cywilnym w sprawie o dział spadku toczącej się pod sygn. III Ns 555/09 działała w imieniu powódki w oparciu o pełnomocnictwo procesowe udzielone radcy prawnemu z dnia 5 maja 2007r., a nie w oparciu o udzielone pozwanej pełnomocnictwo notarialne z dnia 2 maja 2007r., rep. A nr (...),

-błędnego przyjęcia, jakoby pozwana złożyła fałszywe oświadczenie do ugody sądowej z dnia 16 kwietnia 2009r. w sprawie III Ns 555/09 w odniesieniu do treści wniosku o dział spadku jak też w odniesieniu do treści udzielonego pozwanej przez powódkę pełnomocnictwa notarialnego z dnia 2;05.2007r., a nadto błędnego przyjęcia, iż pozwana

przyznała fakt złożenia nieprawdziwego oświadczenia do protokołu rozprawy z dnia 16 kwietnia 2009r. w sprawie III Ns 555/09,

-błędno przyjęcia, iż pozwana przyznała prawdziwość treści wiadomości e-mailowych przedstawionych przez powódkę i jakoby nie zaprzeczyła wiarygodności oraz kompletności korespondencji e-mailowej przedłożonej do akt przez powódkę i nie kwestionowała jej treści,

-błędno przyjęcia, w oparciu o własną wiedzę sądu wynikająca z powszechności korzystania z poczty elektronicznej, a nie w oparciu o opinię biegłego z zakresu informatyki, iż pozwana nie mogła utracić dostępu do poczty, a tym samym do wysyłanych lub odebranych wiadomości, a nadto błędno przyjęcia, iż wydruki przedłożone przez powódkę były jedynymi wiadomościami przekazywanymi między stronami, chociaż brakowało nawet w tych wydrukach treści 2 wiadomości z dnia 19.10.2010 i 07.06.2011r.,

-błędno przyjęcia, iż powódka wykazała swoje roszczenie zarówno co do zasady, jak i wysokości, w tym, iż z przedłożonego przez pozwaną operatu szacunkowego w sprawie III Ns 555/09 na kwotę 342.000 zł wynika, iż powódce należy się kwota 130.000zł, czyli taka sama, jak uiszczona na rzecz D. M. (1), L. M., D. M. (2), jak też jakoby pozwana zgodziła się zapłacić powódce taką właśnie kwotę tytułem jej udziału spadkowego po zmarłym ojcu E. M.,

-błędno przyjęcia, iż udział spadkowy po zmarłym ojcu E. M. wynosił 1/3 wartości całej nieruchomości położonej w S. przy ul. (...),

-błędno przyjęcia, iż powódka domagała się zapłaty odszkodowania od pozwanej, co miał jakoby zgłosić pełnomocnik powódki w ostatnim słowie i mowie końcowej, a nie jak wynika : to z pozwu, z wezwań do zapłaty i z pism strony powodowej, iż powódka żądała spłaty swojego udziału spadkowego po zmarłym ojcu E. M., a tym samym przeprowadzenie tego postępowania w nieprawidłowym trybie procesu, zamiast w postępowaniu nieprocesowym,

-błędno przyjęcia, iż powódka nie uzgodniła z pozwaną, że nie będzie domagała się od pozwanej spłaty swojego udziału spadkowego po zmarłym ojcu E. M. oraz błędno przyjęcia, iż zgłoszone przez pozwaną dowody z zeznań świadków nie dotyczyły tej kwestii odnośnie poczynionych ustaleń stron w tym zakresie,

-błędno przyjęcia, iż pozwana działała bezprawnie i niezgodnie z wolą powódki wyrażoną w udzielonym jej pełnomocnictwie w formie aktu notarialnego z dnia 2 maja 2007r, rep. A nr (...).

II. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 6 k.c. w zw. z art. 415 k.c. i art. 361 § 1 i 2 k.c. , art. 118 k.c., w związku z art. 442 k.c., art. 750 k.c. i art. 751 k.c., oraz art. 498 - 499 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegającą na przyjęciu, że powódka udowodniła fakt wyrządzenia jej przez pozwaną szkody tak co do zasady, jak i co do wysokości, oraz że pozwana jako radca prawny działała w oparciu o pełnomocnictwo procesowe powódki z dnia 5 maja 2007r., a nie w oparciu o pełnomocnictwo notarialne z dnia 2.05.2007r, rep. A nr (...), jak też, iż działania pozwanej były bezprawne i niezgodne z wolą powódki oraz z treścią udzielonego jej pełnomocnictwa notarialnego, a nadto poprzez błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, iż powódka żąda odszkodowania z tytułu deliktu, a nie spłaty swojego udziału spadkowego po zmarłym ojcu E. M. oraz błędne ustalenie 10 letniego okresu przedawnienia z pominięciem okoliczności wskazanych powyżej tj. działania pozwanej w ramach umowy zlecenia i udzielonego pełnomocnictwa notarialnego, a zatem z zastosowaniem dwuletniego okresu przedawnienia, a ponadto błędno uznania przez Sąd o niedopuszczalności postawionych do potrącenia przez pozwaną z roszczenia powódki kwot z tytułu długów spadkowych oraz otrzymanych przez powódkę darowizn i innych przysporzeń majątkowych od ojca stron oraz od obojga rodziców, jak też od pozwanej, w tym kwot wskazanych we wniosku z dnia 14.10.2014 r.

Wskazując na powyższe apelująca wniosła o:

zmianę w całości zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od

powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje wg norm przepisanych,

w tym kosztów zastępstwa procesowego; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Ponadto pozwana wniosła o: przeprowadzenie wszystkich dowodów z zeznań świadków zgłoszonych we wnioskach dowodowych oraz na rozprawach do protokołu w postępowaniu przed Sądem I instancji na okoliczności wskazane w tych wnioskach dowodowych, a mianowicie : P. W., D. K. (2), A. F., R. T., M. S. (2), A. F., M. R., E. T., A. T., zam. (...)-(...) S. al. (...).

Apelująca wniosła też o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczności wskazane we wniosku dowodowym z dnia 7.02.2014r; przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu informatyki na okoliczności wskazane we wniosku dowodowym z dnia 4.03.2014r, a nadto dodatkowo na okoliczność niemożności odzyskania korespondencji elektronicznej wysyłanej i odbieranej przez pozwaną z okresu lat 2010-2012 oraz ustalenia czy serwer, na którym są gromadzone wysłane i otrzymane wiadomości ma swoją pojemność i jaki jest okres przechowywania na nim wiadomości, czy jest on ustalany indywidualnie z operatorem, czy istnieją ograniczenia czasowe w tym zakresie; przeprowadzenie dowodu z opinii sporządzonej przez biegłego sądowego J. D. na okoliczność wyceny wartości gruntu będącego w użytkowaniu wieczystym dla nieruchomości położonej w S. przy ul. (...) wg cen z 2009r., przeprowadzanie dodatkowego dowodu z przesłuchania w charakterze świadka R. N. - informatyka obsługującego pozwaną na okoliczność awarii sprzętu komputerowego pozwanej i bezpowrotnej utraty całej korespondencji mailowej oraz braku możliwości odtworzenia z poczty internetowej pozwanej wiadomości już odebranych i wysyłanych na dzień awarii sprzętu komputerowego, ustalenia z operatorem dla poczty elektronicznej pozwanej okresu przechowywania wiadomości e'mailowych, którego potrzeba powołania wynikła po zamknięciu rozprawy przed sądem I instancji i w wyniku zapoznania się z treścią. uzasadnienia wyroku w zakresie uznania, iż niemożliwym było utracenie przez pozwaną odebranych i wysyłanych wiadomości e'mailowych,; przeprowadzenie dodatkowego dowodu w postaci złożonego oświadczenia przez pozwaną w formie aktu notarialnego z dnia 4 marca 2014r., rep. A nr (...) o odwołaniu pełnomocnictwa notarialnego z dnia 2 maja 2010r., rep. A nr (...), udzielonego przez powódkę pozwanej, którego potrzeba powołania wynikła po zamknięciu rozprawy przed sądem I instancji w wyniku jego doręczenia pozwanej faksem w dniu 11 marca 2014r.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Rację ma przy tym skarżąca, gdy zarzuca, że błędnie ustalił Sąd I instancji, że reprezentowała powódkę w sprawie II Ns 555/09 na podstawie pełnomocnictwa z dnia 5 maja 2007r, podczas gdy analiza akt sprawy II Ns 555/09 wskazuje na to, że w sprawie tej pozwana przedłożyła pełnomocnictwo z dnia 2 maja 2007r. i to pełnomocnictwo było podstawą jej umocowania w tamtej sprawie. To jednak nie może samoistnie prowadzić do uwzględnienia apelacji, albowiem orzeczenie sądu I instancji jest prawidłowe, o czym dalej. Tym niemniej dla rozstrzygnięcia w postępowaniu apelacyjnym Sąd II instancji przyjął, że pozwana reprezentowała powódkę w sprawie II Ns 555/09 na podstawie pełnomocnictwa notarialnego z dnia 2 maja 2007r, a to czyni bezprzedmiotowym zarzuty pozwanej dotyczącej pominięcia dowodu z opinii biegłego grafologa w sprawie podpisu powódki na tym pełnomocnictwie.

Zarzuty pozwanej dotyczą naruszeń prawa materialnego i procesowego, przy czym w zakresie prawa procesowego w zasadniczej części odnoszą się do pominięcia przez Sąd I instancji jej wniosków dowodowych, które miały wykazać jej racje i umożliwić jej obronę jej praw w procesie. Z tym ostatnim zarzutem wiąże się zarzut nieważności postępowania wywiedziony z zarzucanego naruszenia art. 379 pkt 5 w związku z art. 217 k.p.c. i art. 227 k.p.c.

Zarzut ten uznaje sąd odwoławczy za bezzasadny, albowiem o nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw można mówić wtedy, gdy na skutek naruszenia przepisów procedury przez sąd strona

faktycznie nie miała w procesie możliwości reprezentowania swych interesów. Obecnie wydaje się utrwalona linia orzecznictwa Sądu Najwyższego, zgodnie z którą pozbawienie strony możliwości obrony swych praw polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części. Taka sytuacja nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie. Oddalenie wniosków dowodowych strony jako spóźnionych lub nie mających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia nie stanowi nieważności postępowania. Sąd w składzie orzekającym w niniejszej sprawie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy, z którego wynika, że nie jest pozbawieniem strony możliwości obrony swych praw pominięcie jej wniosku dowodowego (zob. postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2000 r., II UKN 121/00, OSNP 2002, nr 17, poz. 421).

Odpierając zarzuty apelującej wskazać także należy, że nie doszło do zmiany żądania pozwu bezpośrednio przed zamknięciem rozprawy, albowiem od początku sporu (jak i w wezwaniach przesądowych do zapłaty i zawiadaniu do próby ugodowej – I Co 119/12) powódka domagała się zasądzenia od pozwanej kwoty dochodzonej pozwem na tej podstawie faktycznej, że pozwana w sprawie II Ns 555/09 w ugodzie dotyczącej zniesienia współwłasności i działu spadku zawartej między spadkobiercami, w której to ugodzie występowała w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik powódki, złożyła nieprawdziwe oświadczenie, że dokonała spłaty wartości udziału powódce. Z tych względów zarzut nieważności postępowania uznaje sąd odwoławczy za bezzasadny.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia art. 217 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 278, art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 201 k.p.c. sąd odwoławczy wskazuje, że także nie zasługują na uwzględnienie. Stwierdza też, że zarzut naruszenia art. 201 k.p.c. jest całkowicie chybiony, albowiem sprawa niniejsza jest procesem o zapłatę, powódka nie dochodzi w nim zniesienia współwłasności czy działu spadku, ani rozliczeń dotyczących tej materii, albowiem ten problem rozstrzygnięto w sprawie II Ns 555/09 przy czynnym udziale pozwanej. Powódka żąda w niniejszej sprawie od pozwanej tego, czego została pozbawiona poprzez złożenie przez pozwaną oświadczenia, które nie miało pokrycia w rzeczywistości, że spłaciła powódkę z należnego jej udziału w przedmiocie objętym postępowaniem w sprawie II Ns 555/09.

Na wstępie rozważań odnoszących się do zarzutów apelującej należy zwrócić uwagę na to, że pozew w niniejszej sprawie wniesiony został w sierpniu 2012r. Ta uwaga ma o tyle istotne znaczenie, że od 3 maja 2012r w sposób istotny zmieniona została procedura cywilna, nakładając na strony procesu m.in. obowiązek podejmowania czynności procesowych w odpowiednich terminach z zagrożeniem pominięcia spóźnionych twierdzeń i dowodów. Służyć to miało mobilizacji stron do sprawnego prowadzenia procesu. Treść znowelizowanych przepisów niewątpliwie znana była pozwanej, która wykonuje zawód radcy prawnego.

Analiza akt niniejszej sprawy wskazuje na to, że odpis pozwu wraz z pouczeniami m.in. o treści art. 3 k.p.c., art. 207 k.p.c. art. 232 k.p.c., art. 381 k.p.c., art.217 k.p.c., art. 214¹ k.p.c., art. 6 k.c., doręczono pozwanej wraz z wezwaniem do osobistego stawiennictwa oraz wezwaniem do złożenia w terminie 30 dni odpowiedzi na pozew pod rygorem przyjęcia, że nie kwestionuje żądań pozwu ani twierdzeń w nim zawartych (k. 17-20, 23) w dniu 4 października 2012r. Termin do wniesienia odpowiedzi na pozew upłynął z dniem 3 listopada 2012r. W dniu 5 listopada 2012r (k.31), a więc z opóźnieniem, pozwana nadesłała wniosek o przedłużenie terminu do złożenia odpowiedzi na pozew do dnia 18 grudnia 2012r, przy czym do wniosku nie dołączyła zaświadczenia od lekarza sądowego, a jedynie niepoświadczony kserokopie zaświadczeń lekarskich stwierdzających niezdolność do pracy w dniach 8.10-19.10.2012r i 29.10-16.11.2012r.(k.28-30). W dniu 14.12.2012r pozwana złożyła wniosek o odroczenie rozprawy wyznaczonej na ten dzień, oraz po raz kolejny wniosła o przedłużenie terminu do złożenia odpowiedzi na pozew do dnia 31 stycznia 2013r (k.33). Z zaświadczenia lekarza sądowego k.34 wynikało, że nie może stawić się w sądzie w dniu 18.12.2012r (k.34). Kolejny wniosek o przedłużenie terminu do złożenia odpowiedzi na pozew pozwana złożyła w dniu 31.01.2013r, załączając do niego ksero zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego niezdolność do pracy w dniach 17.01.2013r-31.01.2013r (k.39-40). Zarządzeniem z dnia 26 lutego 2013r przedłużono pozwanej termin do złożenia odpowiedzi na pozew ostatecznie do dnia 10 marca 2013r (k. 42-43, 49). W tym terminie pozwana odpowiedzi na pozew po raz kolejny nie złożyła, a 28.02.2013r nadesłała pismo, w którym powołując się na chorobę w dniach 12-28 lutego 2013r po raz kolejny

wniosła o przedłużenie terminu do wniesienia odpowiedzi na pozew do końca marca 2013r, a pismem z 27 marca 2013r wniosła o przedłużenie terminu do dokonania tej czynności do końca kwietnia 2013r, składając ksero zaświadczenia lekarskiego o niezdolności do pracy w dniach 4-8.03.2013r (k.44-46, 50). Zarządzeniem z dnia 19 kwietnia 2013r wyznaczono termin rozprawy na dzień 17 czerwca 2013r i zawiadomiono o tym pozwaną w dniu 25 kwietnia 2013r (k. 53, 54, 57).

Do dnia 17 czerwca 2013r pozwana nie wniosła odpowiedzi na pozew, przy czym w dniu 14.06.2013r udzieliła pełnomocnictwa profesjonalnemu pełnomocnikowi i pełnomocnictwo to złożono na rozprawie w dniu 17.06.2013r. Na tej rozprawie zarządzono zwrot odpowiedzi na pozew, jako złożonej po terminie, na zarządzenie to nie złożono zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. (k.59-60). Na rozprawie tej złożono wnioski o przesłuchanie świadków na okoliczność opieki sprawowanej przez pozwaną nad rodzicami w czasie ich chorób, wnioski te zostały oddalone (k.60).

Wskazując na przedstawioną powyżej sekwencję zdarzeń wykazujących działania, a w istocie brak konstruktywnych działań pozwanej w procesie, uznaje Sąd Apelacyjny, że pozwana poprzez swą bierność procesową utraciła możliwość do zgłaszania twierdzeń i zarzutów, jak i składania wniosków dowodowych już w 2012r. (art. 207 § 6 k.p.c., art. 217 § 2 k.p.c.). Wskazać bowiem trzeba, że wniosek o przedłużenie terminu do wniesienia odpowiedzi na pozew złożyła z opóźnieniem- 5 listopada 2012r, następne wnioski nie zostały usprawiedliwione, gdyż kserokopie zaświadczeń lekarskich za dowód niezdolności do podejmowania czynności uznane być nie mogą, nadto wskazać trzeba, że pozwana nie była niezdolna do pracy przez nieprzerwany czas, albowiem już nawet ze złożonych kserokopii zaświadczeń lekarskich wynika, że miała przerwy w chorobie. Przerwy te wykazano powyżej np. od 19 do 29 października 2012r. Podkreślić trzeba, że pozwana nie wywiązała się z żadnego z terminów, które nawet sama deklarowała, w żadnym z nich nie przedstawiła swego stanowiska w sprawie ani nie złożono wniosków dowodowych, a na zwrot odpowiedzi na pozew nie wniesiono zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c.

Zasadnie też i bez obrazy art. 207, 217 i 227 k.p.c. sąd I instancji oddalił osobowe wnioski dowodowe pozwanej złożone w dniu 17 czerwca 2013r, albowiem zostały one złożone na okoliczność opieki sprawowanej przez pozwaną nad rodzicami w czasie ich chorób (k.60). Ta okoliczność w świetle art. 227 k.p.c. nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem pozwana w niniejszym procesie o zapłatę powinna wykazać, że prawdą jest jej oświadczenie złożone w treści pkt 3 ugody w sprawie II Ns 555/09, że dokonała spłaty wartości udziału E. H. (1) (k. 63 akt II Ns 555/09). Tak sformułowana teza dowodowa niewątpliwie nie prowadzi do wykazania prawdziwości oświadczenia pozwanej.

Podobnie istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie mają dowody dotyczące ponoszonych przez pozwaną kosztów utrzymania nieruchomości objętej postępowaniem o zniesienie współwłasności i dział spadku w sprawie II Ns 555/09, jak i zarzuty pozwanej dotyczące darowizn, jakie powódka miała otrzymać od rodziców i jakie miałyby zostać zaliczone na przysługujący jej udział w masie podlegającej podziałowi. Pomijając już kwestię spóźnienia tych zarzutów i wspierających je dowodów, podkreślić przede wszystkim należy, że z mocy art. 618 k.p.c. w związku z art. 688 k.p.c. i 686 k.p.c. wszelkie rozliczenia związane z masą podlegającą podziałowi i zniesieniu współwłasności powinny być dokonywane w postępowaniu II Ns 555/09.

Odnosząc się do powyższego wskazać trzeba, że analiza akt sprawy II Ns 555/09 wskazuje na to, że pozwana, która występowała tam jako wnioskodawczyni i jako pełnomocnik uczestniczki- powódki w niniejszej sprawie, nie podnosiła w tamtej sprawie kwestii dokonanych przez nią nakładów na nieruchomość objętą postępowaniem o zniesienie współwłasności, nie domagała się ich rozliczenia w postępowaniu działowym, wreszcie nie wskazywała nawet, by uczestniczka otrzymała równowartość należnego jej udziału we współwłasności w postaci dokonanych na jej rzecz darowizn. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że wnosząc o dokonanie zniesienia współwłasności i działu spadku po rodzicach stron w sprawie II Ns 555/09 (a tej sprawy dotyczy żądanie powódki w niniejszym sporze) pozwana wskazała, że majątek podlegający działowi stanowi nieruchomość zabudowana położona w S. przy ul. (...) mająca urządzona księgę wieczystą KW nr (...). Pozwana domagała się, by majątek ten przyznać jej na wyłączną własność, bez obowiązku spłaty na rzecz powódki, której przysługiwał udział do 16/48 we współwłasności i ze spłatą na rzecz pozostałych uczestników, którym przysługiwał łącznie udział do 16/48 w tej nieruchomości. Uzasadniając taki sposób

podziału pozwana wskazywała, że powódka zamieszkuje na stałe w Holandii, nie jest zainteresowana przydziałem na jej rzecz tej nieruchomości i godzi się na zaproponowany przez nią sposób zniesienia współwłasności. Powyższe miało wynikać z treści i zakresu pełnomocnictwa z dnia 2.05.2007r złożonego do sprawy. Wskazać natomiast trzeba, że w treści ugody z dnia 16 kwietnia 2009r pozwana oświadczyła, że dokonała spłaty wartości udziału powódki, przy czym w aktach sprawy II Ns 555/09 dowodu na taką spłatę nie ma.

Kończąc zatem rozważania dotyczące pominięcia wniosków osobowych pozwanej stwierdza Sąd Apelacyjny, że zarzuty pozwanej w tym zakresie są niezasadne. Niezasadny jest też zarzut naruszenia art. 328§ 2 k.p.c. albowiem uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymogi tego przepisu.

Zarzut naruszenia art. 229 k.p.c. i art. 231 k.p.c. w kontekście wcześniejszych rozważań jest także chybiony. Za nieistotny, a nadto spóźniony, dla rozstrzygnięcia sprawy uznać należało wniosek z pisma pozwanej dotyczący dowodu z pisma z dnia 18.10.2007r.

Odnosząc się do zarzutów dotyczących pominięcia wniosków o dowód z opinii biegłego z zakresu informatyki na okoliczność kompletności i autentyczności treści wiadomości e-mailowych złożonych przez powódkę do akt, to zarzut ten uznaje Sąd Apelacyjny za niezasadny. Sąd odwoławczy podziela bowiem pogląd wyrażony przez Sąd I instancji, że pozwana nie zaprzeczyła prawdziwości twierdzeń zawartych w wydrukach wiadomości mailowych, przedstawionych przez powódkę. Obowiązki dowodowe w tym zakresie wyznacza art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c. Podkreślić bowiem trzeba, że skoro pozwana twierdzi, że wysyłane były też inne wiadomości albo o innej, pełniejszej treści, to takie powinna przedstawić. W tym zakresie pozwana jednak obowiązkowi dowodowemu nie sprostała, nie wskazała treści tych dodatkowych e-maili, nie przedstawiła wydruków tych wiadomości.

Sąd rozstrzygający sprawę w kontradiktoryjnym procesie dysponuje takim materiałem dowodowym, jaki strony przedstawią w określonym przez Sąd terminie. W ocenie Sądu nie przedstawienie wiadomości odniosło ten skutek, że sąd przyjął, że jedynymi wiadomościami przekazywanymi przez strony wzajemnie, na temat spłaty powódki przez pozwaną, są wiadomości złożone w formie wydruków do akt sprawy. Z tych względów zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. oraz art. 233§ 1 k.p.c. okazał się niezasadny.

Za spóźniony z wyżej opisanych względów uznać należało także zarzut dotyczący wartości majątku stanowiącego przedmiot współwłasności, natomiast dowód z opinii biegłego sądowego sporządzonej w sprawie I C 2878/09 Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód w S. pomijając, że spóźniony, to nadto dotyczył wyceny jedynie gruntu będącego w użytkowaniu wieczystym położonego przy ul. (...) w S..

Z uwagi na powyższe uznaje Sąd Apelacyjny, że Sąd I instancji, w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny niezbędny dla rozstrzygnięcia sprawy, zebrany w sprawie materiał dowodowy ocenił w sposób swobodny, nie naruszając przy tym zasad określonych w art. 233 § 1 k.p.c i ustalenia faktyczne dokonane przez sąd I instancji akceptuje w całości, przyjmując za własne, bez potrzeby ich powtarzania, z tą zmianą, że przyjmuje, że w sprawie II Ns 555/09 pozwana reprezentowała powódkę na podstawie pełnomocnictwa z dnia 2 maja 2007r, znajdującego się na k. 4 akt tamtej sprawy.

Przechodząc zatem na kanwie ustalonego w sprawie stanu faktycznego do oceny zasadności zgłoszonego przez powódkę żądania uznaje Sąd odwoławczy, że rozstrzygnięcie sądu I instancji, wbrew odmiennym zarzutom podniesionym w apelacji, jest prawidłowe.

Przypomnieć po raz kolejny należy, że od początku sporu (jak i w wezwaniach przesądowych do zapłaty i zawezwaniu do próby ugodowej w sprawie I Co 119/12) powódka domagała się zasądzenia od pozwanej kwoty dochodzonej pozwem na tej podstawie faktycznej, że pozwana w sprawie II Ns 555/09 w ugodzie dotyczącej zniesienia współwłasności i działu spadku zawartej między spadkobiercami, w której to ugodzie występowała w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik powódki, złożyła nieprawdziwe oświadczenie, że dokonała spłaty wartości udziału powódce. Rzeczą pozwanej było zatem wykazanie, że taka spłata miała miejsce. W ocenie sądu II instancji w rozpoznawanej sprawie nie ma na to żadnego dowodu, nadto stanowisko pozwanej w tym zakresie zmieniało się, albowiem podnosiła ona

zarówno zarzut otrzymania przez powódkę od rodziców darowizn, które podlegałyby zaliczeniu na jej udział w spadku, wskazywała ponadto, że powódka zrzekła się spłat, godząc się na przyznanie nieruchomości objętej współwłasnością na rzecz pozwanej.

Co do darowizn- to kwestię tę poruszono już wcześniej, stąd uznać należy, że ich rozliczenie w tym procesie jest spóźnione. Nadto wskazać trzeba, że analiza akt sprawy działowej II Ns 555/09 na darowizny dokonane na rzecz powódki nie wskazuje, a inicjatorką tego postępowania była pozwana, z zawodu radca prawny, która miała wiedzę, że te istotne dla rozstrzygnięcia aspekty faktyczne w takim postępowaniu należy poruszyć. Wskazać też trzeba, że z treści pełnomocnictwa udzielonego przez powódkę pozwanej w dniu 2 maja 2007r nie wynika, by powódka zrzekła się spłat z tytułu należnego jej udziału we współwłasności. Zapisy w tym pełnomocnictwie wskazują na to, że powódka udzieliła pozwanej pełnomocnictwa m.in. do reprezentowania jej przed sądami wszelkich instancji, w sprawach dotyczących sądowego działu spadku i zniesienia współwłasności lub do umownego działu spadku- w sposób i na warunkach według uznania pełnomocnika, w tym do przeniesienia jej udziału spadkowego na rzecz samego pełnomocnika. Ponadto powódka udzieliła pozwanej pełnomocnictwa do zbycia jej udziału w nieruchomości przy ul. (...) w S. – osobom, za cenę i na warunkach według uznania pełnomocnika, w tym na rzecz samego pełnomocnika. W ocenie Sądu Apelacyjnego te zapisy nie wskazują na to, by równocześnie powódka zrzekała się spłat należnego jej udziału we współwłasności, stąd pozwana nie miała podstaw do tego, by podać we wniosku w sprawie II Ns 555/09, że na zniesienie współwłasności bez spłat na rzecz powódki wyraziła powódka zgodę. Dostrzegł to zapewne i Sąd prowadzący postępowanie działowe, gdyż w treści ugody znalazło się już inne stwierdzenie, albowiem pozwana oświadczyła tam, że dokonała spłaty wartości udziału E. H. (1).

Przechodząc zatem do zarzutu dotyczącego spłaty z tytułu udziału we współwłasności w nieruchomości, to w ocenie sądu odwoławczego pozostają z nim w sprzeczności oświadczenia pozwanej zawarte w mailach złożonych w tej sprawie, że spłaci powódkę później, po sprzedaży domu. Zauważyć należy, że wymiana tej korespondencji odbywała się już dłuższy czas po zawarciu ugody działowej. Pozwana natomiast nie złożyła dowodu na to, by powódka kiedykolwiek zrzekła się spłaty z tytułu udziału we współwłasności. Wbrew odmiennemu stanowisku apelującej, za taką spłatę nie mogą być uznane, nawet gdyby polegały na prawdzie zeznania pozwanej w tym zakresie, drobne otrzymane za życia rodziców przedmioty ze złota. Ponadto w ocenie sądu pamiątkami po rodzicach, jak to jest w zwyczaju, rodzeństwo po śmierci rodziców podzieliło się. Przeciwniej tezy pozwana nie wykazała. Podkreślić także należy, że przesłuchiwana przed sądem w dniu 14.01.2014r pozwana przyznała wreszcie, że powódce nie zapłaciła nic, a powódka otrzymała swój udział jeszcze za życia rodziców.

Odnosząc się do wartości udziału powódki, to wskazać trzeba, wbrew odmiennym i spóźnionym częściowo zarzutom apelującej, że postępowanie w sprawie II Ns 555/09 dotyczyło działu spadku i zniesienia współwłasności, a podziałowi podlegała nieruchomość przy ul. (...) w S.. Podkreślić trzeba, że to pozwana była autorem wniosku inicjującego postępowanie w tej sprawie, w którym wskazała, że powódka jest współwłaścicielem tej nieruchomości w 16/48 części. Taki też udział powódki we współwłasności przedmiotu podziału określono w pkt 1 ugody. Skoro zatem przedmiotem żądania powódki jest ugoda zawarta w tej sprawie i świadczenia, których z mocy oświadczeń pozwanej zawartych w tej ugodzie została pozbawiona, niezasadne są zarzuty zawarte w apelacji, że w niniejszym procesie powódka może domagać się jedynie udziału po ojcu, w sytuacji, gdy przedmiotem działu była cała nieruchomość, obejmując tym samym i dział spadku po matce stron.

Co wysokości żądania powódki to wskazuje Sąd Apelacyjny, że wprawdzie pozwana we wniosku w sprawie II Ns 555/09 podała, że wartość przedmiotu działu to 342.000 zł, jednakże nie można pomijać tego, że uczestniczki postępowania w sprawie II Ns 555/09 zakwestionowały tę wartość, zarzucając, że nieruchomość ma wartość wyższą i żądając spłaty w wysokości co najmniej 150.000 zł na rzecz tych uczestniczek, którym łącznie przysługiwał udział 16/48 części, czyli taki sam jak i powódce. Ostatecznie w ugodzie spłatę obniżono do kwoty 130.000 zł (56.875+ 56.875+16.250). Dlatego też w ocenie sądu odwoławczego żądanie powódki jest uzasadnione co do tej kwoty, tym bardziej, że ugoda zawarta była w 2009r ze spłatami do 31 marca 2010r, a powódka wezwała pozwaną do zapłaty w marcu 2012r i odsetek od tej kwoty domaga się od 7.04.2012r.

Niezasadny jest też zarzut dotyczący przedawnienia. W tej sprawie podstawą żądania pozwu jest art. 415 k.c., stąd 3-letni termin przedawnienia wynikający z art. 442⁽¹⁾ k.c. Ugoda została zawarta 16.04.2009r. Nie wiadomo wprawdzie, kiedy powódka o treści tej ugody dowiedziała się, tym niemniej wniosek o zawiadanie do próby ugodowej o treści niemal tożsamej z pozwem w niniejszej sprawie nadała pocztą w dniu 16.04.2012r do Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (k. 6 akt I Co 119/12), co z mocy art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przerwało bieg przedawnienia. Pozew w niniejszej sprawie wniesiono 31.08.2012r, roszczenie nie jest więc przedawnione.

Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 750 i 751 k.c., albowiem w sprawie niniejszej nie dochodzono wynagrodzenia za spełnione przez zleceniobiorcę czynności, ani nie rozliczano zaliczek czy wydatków poniesionych na wykonanie zlecenia.

Zarzut naruszenia art. 498- 499 k.c. jest niezasadny, albowiem pozwana nie wykazała, by dokonała potrącenia przysługującej jej wobec powódki wierzytelności z należnością dochodzoną w tej sprawie. Z przyczyn bowiem wskazanych we wcześniejszej części uzasadnienia nakłady dokonane na nieruchomości do czasu zawarcia ugody (16.04.2009) powinny być rozliczone w postępowaniu II Ns 555/09, późniejszych nakładów pozwana dokonywała już na własną nieruchomość.

Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe zawarte w apelacji jako spóźnione- art. 381 k.p.c., albowiem wszystkie powinny być złożone w określonym do tego terminie, co opisano we wcześniejszej części uzasadnienia przed sądem I instancji.

Z tych wszystkich względów apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu, o czym na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydano stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu- art. 98 k.p.c.

M. Iwankiewicz A. Sołtyka M. Sawicka